

บทที่ 3

การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร

ผศ.ดร. ทศนีย์ เศรษฐพงษ์

การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design หรือ Curriculum pattern)

- ♦ กระบวนการคิดพิจารณาและตัดสินใจเกี่ยวกับการวางโครงการกำหนดโครงสร้าง
- ♦ วิธีการดำเนินงานหลักสูตร เพื่อให้เกิดแบบแผนต่างๆ ของหลักสูตร
- ♦ การออกแบบหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาสาระวิชาเป็นหลักก็จะต้องคำนึงถึงจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม ประสิทธิภาพการเรียนรู้ และการประเมินผล

หลักการออกแบบหลักสูตร

- ♦ การออกแบบหลักสูตรของประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้สถานศึกษาออกแบบหลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน
- ♦ โดยใช้มาตรฐานและตัวชี้วัดเป็นเป้าหมาย หรือกรอบทิศทางในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้และสามารถปฏิบัติได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดนั้นๆ หลักการออกแบบหลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน

หลักการออกแบบหลักสูตร

- 1. มาตรฐานและตัวชี้วัดเป็นจุดเน้นของการพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับ
- 2. องค์ประกอบของหลักสูตรเชื่อมโยงกับมาตรฐานและตัวชี้วัด
- 3. หน่วยการเรียนรู้คือหัวใจสำคัญของหลักสูตร
- 4. กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรมีความยืดหยุ่น
- 5. การวัดผลและประเมินผลสะท้อนมาตรฐานและตัวชี้วัดอย่างชัดเจน

กระบวนการออกแบบย้อนกลับ (backward design process)

- ♦ **กระบวนการออกแบบย้อนกลับ** เป็นการออกแบบหลักสูตรหรือรายวิชา หรือหน่วยการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบย้อนกลับ โดยเริ่มจากการกำหนดเป้าหมาย หรือมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด แล้วกำหนดผลงานที่ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติ รวมทั้งเกณฑ์การประเมิน และวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกัน

หลักการพัฒนาหลักสูตร

- ♦ 1. การพัฒนาหลักสูตรควรมีผู้นำที่เชี่ยวชาญและมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร เช่น การเข้ารับการอบรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจากศึกษานิเทศก์ของเขตพื้นที่การศึกษาต่างๆ
- ♦ 2. การพัฒนาหลักสูตรควรได้รับความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกระดับ เช่น นักการศึกษา นักวิชาการ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนมามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
- ♦

หลักการพัฒนาหลักสูตร

- ♦ 3. การพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องมีการดำเนินการเป็นระบบระเบียบต่อเนื่องกันไป เริ่มตั้งแต่การวางจุดมุ่งหมายในการพัฒนาหลักสูตรจนถึงการประเมินหลักสูตร
- ♦ 4. การพัฒนาหลักสูตรเป็นการรวบรวมเอกสารที่ได้สร้างขึ้นประกอบหลักสูตร เช่น เอกสารคู่มือการใช้หลักสูตร เนื้อหาสาระวิชา การทำการทดสอบหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ หรือการจัดการเรียนการสอน
- ♦

หลักการพัฒนาหลักสูตร

- 5. การพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมด้านการพัฒนาหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่
- 6. การพัฒนาหลักสูตรควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้าน ทั้งด้าน พิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัย

การพัฒนาหลักสูตรในระดับต่างๆ

- ♦ 1. หลักสูตรระดับชาติ คือ
- ♦ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศแบบอิงมาตรฐาน คือ มีลักษณะเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เป็นตัวกำหนดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

การพัฒนาหลักสูตรในระดับต่างๆ

- ♦ 2. หลักสูตรระดับสถานศึกษา คือ
 - ♦ หลักสูตรที่กำหนดให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิเคราะห์ สังเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของทุกมาตรฐานทุกสาระ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกชั้นปี และช่วงชั้น ไปสู่การกำหนดรายละเอียดของสาระย่อย และสู่การจัดการเรียนการสอน

การพัฒนาหลักสูตรในระดับต่างๆ

- ♦ 3. หลักสูตรระดับชั้นเรียน หมายถึง
 - ♦ แผน หรือแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนในระดับรายวิชา

บุคลากรที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

- ♦ 1. กลุ่มของคณะพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาวิชา ครู นักเรียน นักพัฒนาหลักสูตรและนักวัดผลการศึกษา
- ♦ 2. กลุ่มของผู้ให้คำแนะนำและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์
- ♦ 3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของสังคม ได้แก่ ผู้เขียนหนังสือ บุคคลที่ทำงานในหน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ผู้แทนราษฎร ประชาชนทั่วไป ผู้ปกครอง นักเรียน
- ♦ 4. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียนและนักแนะแนว

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบ (Taba, 1962)

ขั้นที่ 1 สำรวจให้ทราบความต้องการความจำเป็นต่างๆ ของสังคม

ขั้นที่ 2 ตั้งวัตถุประสงค์ของการศึกษา ตามที่สังคมต้องการ

ขั้นที่ 3 คัดเลือกเนื้อหาวิชาความรู้ที่ต้องการนำมาสอน

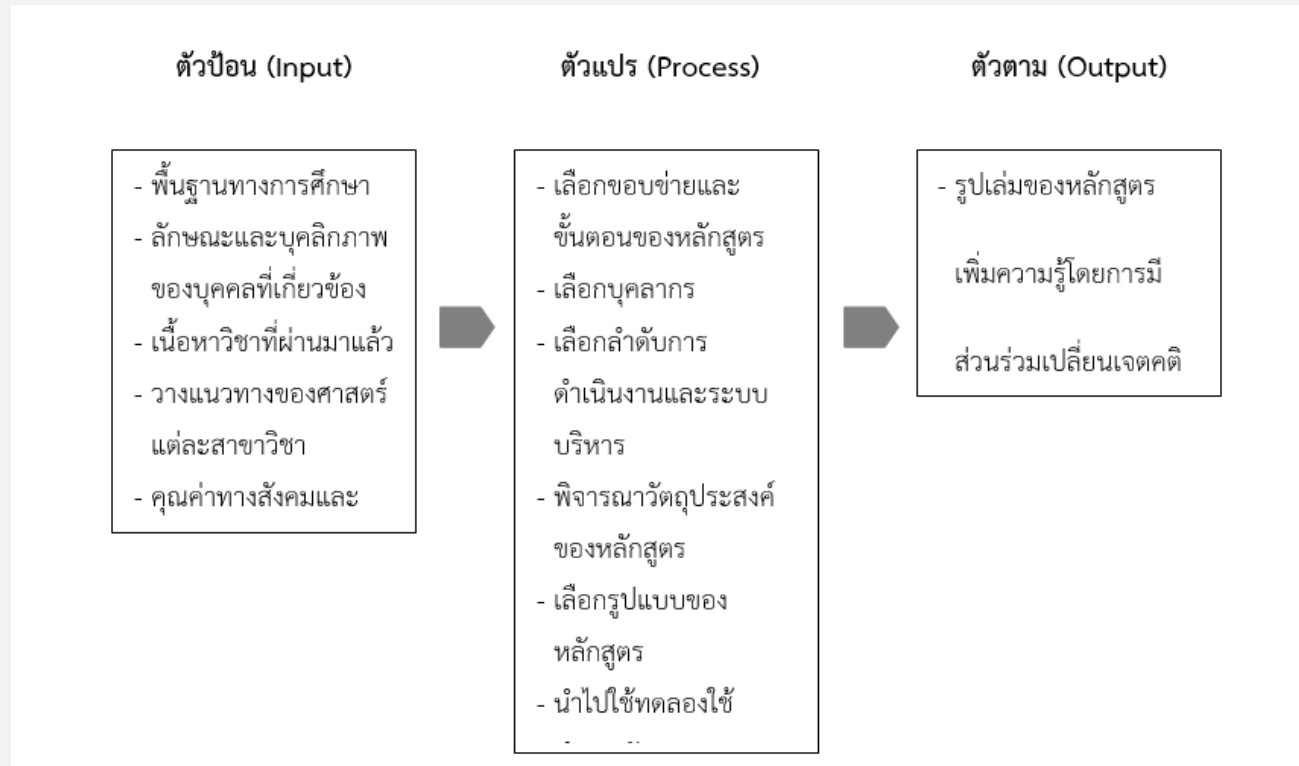
ขั้นที่ 4 จัดระเบียบ จัดลำดับ แก้ไขเนื้อหาวิชาความรู้ที่คัดเลือก

ขั้นที่ 5 คัดเลือกประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ต่างๆ

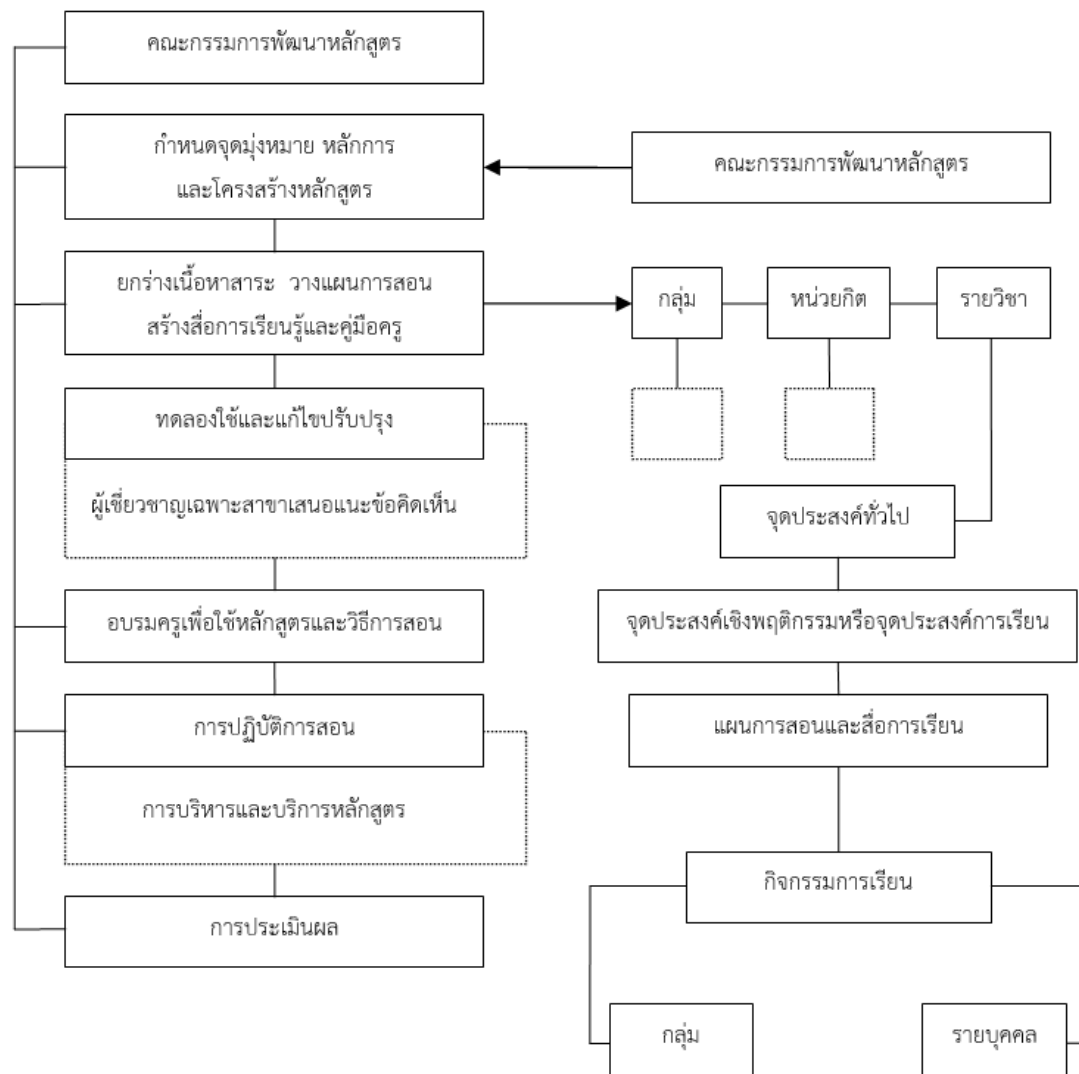
ขั้นที่ 6 จัดระเบียบ จัดลำดับ แก้ไขปรับปรุงประสบการณ์ต่างๆ

ขั้นที่ 7 กำหนดการวัดผล ประเมินผล

• รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของโบแชมปี (Beauchamp)

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของ วิชัย วงษ์ใหญ่

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

